

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

לא.

עין משפט גזירה

בא מיי פיה מהל
גירושין הלכה יג סג
עש כ טו"ע הי"ע סימן
קלנו סעיף יג:
בב ב מיי פ"ט מהל
מכירה הלכה ה סג
עש פכ טו"ע ח"מ סימן
רלה סעיף כה בג"ה:

תוספות ישנים

שאם אמה אומר חולצת
מתייבמת. וא"ת לפיל
שחמרתו צ"י כולל חולצת
(יג) ולא מתייבמת אמאי
לא אמרין שאם אמה אומר
חולצת מתייבמת. וי"ל
דהאם נמי אינה אסורה
לייבם אלא מדרבנן וא"ת
מתייבס ואין צדק כלום
חולצת מתייבמת. אלא ור"ל
כדלמירין כאל. וא"ת ור"ל
חולצת מתייבס שמי אחות
צדיקה מדאורייתא (לעיל
כח) ובשאלתם אסור
מזה אמרין לעיל (שם)
חולצת ולא מתייבמת ואמאי
לא גורין שאם אמה אומר
חולצת מתייבמת דהא
מדאורייתא היא ור"ל לומר
מתייבס ואין צדק כלום.
וי"ל דאחות צדיקה והאחת
אסור מזה מלתא דלא
צריכה היא ולא גזרו בה
רבנן: נפל הבית עליו ועל
בת אחיו וכו' ואמאי ניתא
אשה זו בחזקת ביתא לשוק
עומדת. וא"ת אדכרה ניתא
בחזקת ביתא לייבם
[ע]למשה הערוה מתחלה
מספק אמה לא לאוסרה
ולומר שמה היאש קודם ולא
תאסרה מספק ור"ל
דכריה הוא להחזיקה
בחזקת ביתא לשוק יומר
מתייבס משום דלשוק
אכל להמירה לייבם כדן
מיתא בעל הערוה:
ובתניתין דהאך ממאי
דבכת אמת. ור"ל דלמתי
פקדן אמאי נקט מלמיה
בכת אמת ומשום הכי
גורין חליצה אטו יבוס
והחליצה הוא חומרא
בעלמא ליתני בשתי כתי
עדים וכו' החליצה כדן ולא
גזרו אטו יבוס ומשני
משום דבעי למתני קדושין
דמשום גירושין לא מתייבס
דהא כבר מנין לה בגיטין
(עמ). אלא משום קדושין
דומיא דקדושין דמייבם בכת
אמת:

למאן דמיש לספק דרוסה כדלמך צריש אלו טרפות (חולין דף מג.
שס) וארי שנכנס לנין השורים ופסק התם אמרימ"ה הלכתא דתושבין
לספק דרוסה אע"ג דלמרינן התם איכא למימר הכי ואיכא למימר
הכי מ"מ מסתברא טעמא לאיסורא טפי מלהתירא מדע דהא צבספק
כלבא ספק שוגרא אמרינן התם (דף
(ג) אימור כלבא אפי' לשמואל דמיש
לספק דרוסה: **הבא נמי אם אמה**
אומר חולצת מתייבמת. מיהו דמעיקרא
פריך ואל תאסרה מספק ור"ל
להמירה לייבם לכתחילה והשתא פריך
דלפילו חליצה לא תיבעי גזרה שמה
מתייבס ויש לומר דהכא הכי קאמר
מה מועיל שמה אסורה לייבם וכיון
דחולצת יבוס ממתן כך לייבם ומשני
דחולצת ממה נפשך ואם יבא צבאקרא
בעלמא לייבס אין צדק כלום:
נפל הבית וכו'. כאן יש מיהו
אמאי חשיב לה טפי בחזקת ביתא
לשוק מלייבס דהא קמן שניהם מתו
וכן יכול להיות שהיא מתה מחלה
כמו דבעל וי"ל דמשום הכי חשיב לה
טפי בחזקת ביתא לשוק מלייבס משום
דבמיתתה בעל משתריא לשוק אכל
במיתתה הערוה אינה ניתרת לייבס עד
שימות בעל עמה: **ואין ידוע**
איזה מהם מת ראשונה. קסבר האי
תנא דמיתא מפלת:

(ט) **למאי הלבא.** מיהו דמשנה
זו בגיטין צהורק (דף
עמ.) ולא מסיק התם בגמרא למאי
הלכתא: **אין בשתי ביתי עדים**
תתייבס ואין בכך כלום. פ"ה דחוק
הוא דאיך עלה על דעת המתוך לומר
כן ועוד דבספריס ישנים גרס דלמא
והוא מוחק וגרס וכו' ונראה לר"י
דה"פ דומיא דקדושין וקדושין משמע
ליה דמייבס אף בכת אמת ואע"ג דבכת
אמת דאורייתא מתייבמת כיון דצ"ב
כתי עדים הויא ספיקא דאורייתא
גזרו רבנן שלא מתייבס בכת אמת
אטו צ"ב כתי עדים ופריך וקדושין
גופייהו ממאי דמייבס בכת אמת
דלמא דוקא צ"ב כתי עדים אכל בכת
אמת מותרת להמייבס ולא גורין אטו
צ"ב כתי עדים משום דצ"ב כתי עדים
גופייהו הויא ספיקא דרבנן ומדאורייתא
אכל כ"ה הויא ספיקא דמוקים לה לחזקה אלא
מדרבנן חולצת ולא מתייבמת לתומרא
דווקא בשתי כתי עדים אכל בכת
אמת לא החמירו ומוכיח דשתי כתי
עדים ספיקא דרבנן כמו שפורש
לכסוף והשתא קאמר אי צ"ב כתי
עדים דוקא אמה רוצה להעמידו אכל

בכת אמת מתייבמת ולא גורין אטו שתי כתי עדים דשתי כתי
עדים גופייהו אינה חולצת אלא לחומרא ואם תתייבס אין צדק כלום
והכי מנינן למימר דתתייבס ואין צדק כלום (ט) קיימי עדים ואמרי כו'
ומסיק דלמא בשתי כתי עדים גופייהו הויא ספיקא דרבנן כמו שהקשה
במחלה והשתא לפי מסקנא זו בקדושין בכת אמת שריא להמייבס ומיהו
ודלמא בעלמא קאמר ועוד אר"י דמנין לפרש דמשמע ליה דבקדושין
איירי בכת אמת משום דבשתי כתי עדים לא איצטרך דפשיטא שהוא
ספיקא דאורייתא ותנן לה בגיטין (ג"ז עמ) גבי ספק גירושין דחולצת
אכל כ"ה אי הוה בקדושין מייבס בשתי כתי עדים הוה מייבס נמי בגירייתא
בשתי כתי עדים אע"ג דלא איצטרך וכבר תנן ליה בגיטין ולהכי
קאמר דומיא דקדושין וקדושין נמי בכת אמת ופריך וקדושין גופייהו
דלמא בשתי כתי עדים דשתי כתי עדים נמי ספיקא דרבנן וכת א'
ושתי כתי עדים הכל הוה שוה שהכל ספיקא דרבנן כדמפרש ואולי:
שרת' ביתי עדים נמי ספיקא דרבנן. ור"ת וכיון דמסקין דבשתי
כתי עדים הוי ספיקא דרבנן למה דחוקו רצה ורז יוסף לאוקמי
ההוא
הוא

כיון דקמזכרת חליצה לזרה מידע ידעי. דקדושי דבת אחיו לאו
קידושין והאי דלא מתייבמת זרתה חומרא בעלמא הוא: ליסני.
ספק קרוב לו: מידע ידעי דחומרא בעלמא הוא. כלומר אי חישת
דלא לימרו אינשי מדחללה ודאי גירושין גמורין יניהו דאי קדיש לה

לנגורשת אינשי בעלמא והדר קדיש
לאחומה דקמיימא (ט) קדיש דבתרייתא
לאו קידושין לא תיחוש להכי דמדללא
מתייבמת זרתה מידע ידעי דחליצה
חומרא בעלמא הוא: מתייבמת.
וקמייבס זרת ערוה דאוקמה אחזקה
ופגע בזרת: **הלא נמי.** גבי קדושין
אמאי חולצת הא אחי לייבומי ולמא
קדושי ערוה קדושי הוו וקמייבס
לזרת ערוה: **אחזקה קיימא.** בחזקת
היתר לייבס: **ועל צם אחיו.** והיא
אשמו זרתה חולצת לא מיפטרף בולה
כלום משום זרת ערוה שמה היא מתה
ראשונה וא"כ מת הוא ותנן וכולן אס
מתו הערוה קודם לבעליהן לזרותיהן
מומרות צ"ב (ט) ולא מתייבמת.
שמה הוא מת ראשון והיא לה הך
זרת בתו: ה"ג חומרא דאחי ינדי
קולא הוא שאם אמה אומר חולצת
מתייבמת: גזרו צ"ב רבנן. דספק
גירושין בערוה לא תחלוץ הנה שמה
אמה אומר חולצת מתייבמת: דקיימא
ערוה. קמן וקמוכחט דהכל רואין
שוז זרת ערוה היתה ואתה מזכרת
חליצה אחי למימר קמו ציה רבנן
בגיטא אוקמי מעליא הוא ואין זו
זרת ערוה ואתא לייבומי: **אכל מפות.**
אי"ג מזכרת לה חליצה נמי אחי למימר
קמו צהו רבנן במפולת אלו
הדייניס המזכרייס אותה חליצה
נציאס הס וידעו שהיא מתה ראשונה
דלית לייבס לזרה ומידע ידעי דהאי
דחלצה משום ספיקא היה: קרוב לו
כו'. מפרש שמתקט גיטין (ט) אמאי הלכתא.
קמי מנורשת: דהוי לה ספקא
דאורייתא. כיון דמאי אמרי קרוב
לה לא מני לאוקמי זרה אחזקה
ולמיפטרף בעלמא בלא חליצה: ומשני
דהא בכת אמת. עד אומר קרוב לו
ועד אומר קרוב לה הלכך בקדושין
הוא דאיכא למיתנייה משום דחזקת
היתר לייבס קיימא ומשום עד אחד
דלמך קרוב לה לא מפקינן לה מחזקה
וחלצה אכל בגירושין ליכא למיתנייה
דבחזקת היתר לשוק קיימא ועד א'
דלמך קרוב לה צעי לאפקוי מחזקה
וכיון דליכא עדות שלם אזלינן לקולא
וקא מוקמינן אחזקה ולא צעיא חליצה
שאם אמה אומר חולצת מתייבמת:

אף גירושין בכת אמת. כלומר אי הוה תני להו דע"כ הוה מיתוקמא
דומיא דקדושין משום הכי לא תני לה: הכי גרסינן וקדושין
גופייהו ממאי דבכת אמת דלמא בשתי כתי עדים אי בשתי כתי
עדים מתייבס לזרה ואין צדק כלום קיימי עדים ואמרי קרוב
לה ואם אמרם מתייבס ואין צדק כלום וכו' ששתי כתי עדים
נמי ספיקא דרבנן הוא דלמרינן אוקי טי כו'. והכי פירושו
אי בשתי כתי עדים לא הוה תני ולא מתייבמת אלא מתייבס
ואין צדק כלום דהא אוקמת אחזקה דמותרת לייבס הואי ופרכינן
קיימי עדים כו' והאמרת שתי כתי עדים ספיקא דאורייתא
היא ותו בשתי כתי עדים נמי ספיקא דרבנן הוא ובגירושין גופייהו
אע"ג דכת אמת אומרת קרוב לה לא הוה לן לאפקוי מחזקת היתר
לשוק כיון דאיכא כת אחריית דלמרה קרוב לו ואמאי קמי חולצת. ואית
דמפרשי הכי אי בשתי כתי עדים מי הוה אמרינן לעיל דספק קדושין
מתייבס ואין צדק כלום קיימי עדים ואמרי קרוב לה ומקודשת ועשיית
דראשונה זרת ערוה ואת אמרת מתייבס אלא ודאי בכת א' ומשום
דליכא אלא חד דלמך קרוב לה אמרינן אוקי זרה אחזקה דשריא
ליבס וכך שמעתי וקשה צעיי משום דמייבס סיעתא למיתמיה מנפשיה דהוה
מתייבס ואין צדק כלום דלעיל הוא גופיה פירש הכי:
תנא

(א) לקמן פ"ט (ט) ויעיובין
קג: ט"ז (ט) גיטין עמ.
(ד) [שם]: (ט) כמותו כ.
(ו) [שם]: (ט) דף עמ.
(ח) [חולין גג:], (ט) [שם]
חוס' צ"ב קטט: ד"ה
בחזקה:

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה מידע
וכי דקמיימא קידושין
דמתייבמת: (ב) תוס' ד"ה
ראמרי' אמאי הלכתא:
(ג) ד"ה אי בשתי וכו'
ואין צדק כלום והא
קיימי עדים: (ד) בא"ד
אכל אי בקידושין הוה
מייבס וכו' דבבר פני לה
וכי קדושין מייבס נמי
בכת אמת:

מוסף רש"י
נפל הבית עליו ועל בת
אחיו. שהיא אשמו, ספק
הוא מת מחלה ופילו
שתייהן לפני אחי ופותרת
זרתה משום זרת הבת,
ספק בת אחיו מתה
ראשונה ובעצת נפילה
ליבס לא הוה זרתה זרת
ערוה, דמן (יע"ל ב:)
ותנן אס מתו או מילתו
לזרתייהו מותרת (קטון
י"ג). דבר שטיא זבין
נכסי. מנכ' קרקעותיו
(בבבבב ב.). חליצ' בכת
(שם)